ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Πρωτοχρονιάτικες δοξασίες

Ὑπὸ ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΙΝΗ

Καθὼς διαπιστώνουν οἱ παλιὲς καιρολογικὲς παροιμίες τοῦ λαοῦ μας εἶναι «ἡ καρδιὰ τοῦ χειμωνιοῦ» αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Κῦμα στὸ κῦμα ἔρχονται ἄγριοι βοριάδες μὲ μπόρες καὶ χιονοῦρες. Καθὼς φυσομανοῦν οἱ κρυαδερὲς ἀνεμοῦρες κι' ἀντιβουΐζουν πλαγιὲς καὶ λαγκάδια τὰ πουλιὰ θρηνολαλοῦν φοβισμένα. Ὡς καὶ τὰ δασύμαλλα θηρία τρομαγμένα κυττάζουν νὰ βροῦνε προστατευτικὸ καταφύγιο. Τί νὰ κάμη μιὰ τὸ ἀδύνατο ἀνθρώπινο πλάσμα; Τὸ κορμὶ τους τὸ βεργίζουν ἀνατριχίλες καὶ φόβοι μὲ τρόμους ἀντιδονίζουνε στὴν ψυχή του...

Ἀνεπιθύμητος εἶν' ὁ βαρὺς χειμώνας. Ἀνεπιθύμητος σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, γιατὶ σ' ὅλους φέρνει διαταραχὴ καὶ δυσκολίες. Ἀφήνω ποὺ ἐπιφέρει ἀναγκαστικὴ διακοπὴ στὶς ἀγροτικὲς ἐργασίες. Καὶ φυσικὰ οἱ ἀγρότες βουρλίζονται, γιατὶ δὲν μποροῦνε νὰ σπείρουν τὰ χωράφια τους, οὔτε νὰ φροντίσουνε γιὰ τὰ ὑπόλοιπα χτήματά τους.

Μὰ «οὐδὲν κακὸν ἀμιγὲς καλοῦ!», καθὼς δογματίζει καὶ διαλαλεῖ μιὰ πατρογονικὴ παροιμία. Ἔτσι λοιπόν, μὲ τὸ ἀναγκαστικὸ καθησιό τους, ἀναπαύεται καὶ τὸ ταλαιπωρεμένο σῶμα. Μὲ τὴν ξεκούραση θὰ διώξουνε τὶς καματογόνες οὐσίες — θὰ ξεσκουριάση κάπως ὁ ἀποσταγμένος ὀργανισμός τους.

Γιὰ νὰ γίνη πιὸ σίγουρα τὸ ξεσκούριασμα τοῦ ὀργανισμοῦ τους ἔχουνε δημιουργήσει πολλὲς εὐκαιρίες γιὰ διασκέδαση παραφορτωμένες μὲ συνήθεια καὶ δοξασίες, ποὺ δίνουνε σ' ὅλα ἑλκυστικὴ ποικιλία κι' ἐπιπρόσθετες χάρες. Κι' αὐτὲς τὶς διασκεδαστικὲς εὐκαιρίες τὶς ἀκολουθάει ὁ κόσμος ὅλος, γιατὶ ὅλοι ἔχουν ἐπιθυμία γιὰ ξεφαντωτικὲς διασκεδάσεις, συνδυασμένες καθὼς εἶναι καὶ μὲ στοιχεῖα λατρευτικοῦ χαρακτήρα.

Οἱ περισσότερες δεισιδαιμονικὲς δοξασίες εἶναι συγκεντρωμένες στὸ μεταίχμιο τοῦ παλιοῦ πρὸς τὸν καινούργιο χρόνο — στὴν πρωτοχρονιάτικη μέρα καὶ στὶς δυὸ γειτονικὲς της νύχτες. Οἱ δοξασίες αὐτὲς μὲ τὰ παρακολουθητικὰ τους ἀποτελοῦν εἰδυλλιακὴ συστοιχία. Κι' ὅλες τους ἔχουνε σκοπὸ νὰ συνεπιφέρουν τὴν παμπόθητη εὐημερία καὶ συνακόλουθα διαβίωση εὐτυχισμένη — ζωὴ χαρισάμενη, ὅπως λένε στὴ λαϊκὴ ὁρολογία.

Οἱ ἄνθρωποι ὅμως δὲν ἀρκοῦνται στὸ «δὸς ἡμῖν σήμερον» μόνο. Ἐπιδιώκουν τὴν ἐξασφάλιση τῶν ἀγαθῶν καὶ γιὰ παραπέρα. Μὲ τὴν ἐργασία τὴν ταχτικὴ κι' ἀσταμάτητη πετυχαίνουν τὴν ἐξασφάλισή τους. Ὅταν ὅμως δὲν τὰ καταφέρνουν μὲ τὶς δικὲς τους δυνατότητες μόνον, ἐπικαλοῦνται μὲ μαγικὰ τελέσματα τὴν ἐπέμβαση τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων, γιὰ νὰ διακανονίσουν τὰ ζητήματα ὅπως τὰ ἐπιθυμεῖ ὁ καθένας.

Τὸ καλύτερο βέβαια εἶν' ἐπιθυμητὸ γιὰ τὶς ὠφέλειες ποὺ φέρνει. Τὸ κακὸ ἀπεναντίας εἶναι ἀνεπιθύμητο γιὰ τὶς βλάβες ποὺ κουβαλάει μαζί του. Καὶ πιὰ καταβάλουν κάθε προσπάθεια γιὰ τὶς πραγματωτικὲς ἐπιτεύξεις τοῦ καλύτερου, ποὺ τὸ ποθοῦν μὲ τὴν ψυχή τους καὶ γιὰ τὸν ἀποδιωγμὸ τοῦ κακοῦ, ποὺ τὸ ἀποστρέφονται μὲ τὴν σκέψη καὶ μὲ τὴν καρδιά τους — μὲ κάθε τρόπο τὸ ἀπωθοῦνε.

Γιὰ τὴν ὑγεία καὶ τὴν εὐτυχία τὴ δικὴ τους καὶ τῶν δικῶν τους εἶναι οἱ φροντίδες τους ὅλες. Γιὰ τὴν ὑγειὰ τους κουβαλοῦνε πετραδάκια καὶ τὰ τοποθετοῦνε στὰ κρεβάτια τῶν σπιτικῶν τους. Πρὶν ξημερώσει ἀκόμα πήγαινε κάποιος τοῦ σπιτιοῦ σὲ χαλικοῦρες λαγκαδιῶν, πόταμιοῦ κι' ἀκρογιαλιᾶς καὶ τὰ προμηθεύσταν. Ὡς τὴν ἐποχὴ μας ἀκόμα, τὴν αὐγὴ τῆς Πρωτοχρονιᾶς, κουβαλοῦν ἀπὸ δαῦτα καὶ κάτσπρα καὶ ξακονισμένα καὶ τὰ βάζουν στὴ θέση τῶν περοινῶν, ποὺ τὰ πετᾶνε στὴν αὐλή τους. Ἴσως νὰ 'χη ξεχασιῆ ἀπ' ὅλους τὸ τί μελετοῦσαν. Πάντως μηχανικὰ ἐπαναλαβαίνουν τὴν πατροπαράδοτη πράξη σὲ χωριὰ καὶ σὲ πολιτεῖες.

Ἀξημέρωτα πάλι πηγαίνανε νὰ φέρουν τ' ἀμίλητο νερὸ ἀπὸ τὸ κεφαλάρι, τὴ θάλασσα ἢ τὸ ποτάμι ποὺ 'ναι κοντὰ στὸ κατάμερό τους. Πηγαίνανε μάλιστα καὶ γλυκὰ γιὰ νὰ καλοπιάσουνε τὴν προμηθεύτρια νηγὴ τους μελετώντας ἐπικλήσεις γιὰ ὅ,τι θέλουν στὸ κάθε σπίτι. Στὸν μη γαμὸ καὶ στὸν γυρισμὸ τους τὸ θεωροῦσαν ἐξαίρετο γούρι νὰ βροῦν μιὰ πετρούλα μὲ μούσκλια κολλημένα σὲ δαύτη. «Μαλ λιαρή» τηνε λέγαν γι' αὐτὸν τὸν λόγο καὶ τὴν ἐβάνανε μέσα στὴν παρασακκούλα τους, γιὰ νὰ μαλλιάση καὶ νὰ μὴν ἀδειάζη ποτέ της!

Τὸ πιὸ μεγάλο τριβέλι τῆς ψυχῆς τους ἦταν γιὰ τὴν καλὴ παραγωγὴ τῶν γεωργικῶν καὶ τυροκομικῶν τους προϊόντων. Κι' αὐτὴ τὴν καλὴ παραγωγὴ τὴν ἐξαρτοῦσαν ἀπὸ τὶς καιρικὲς συνθῆκες μὰ κι' ἀπὸ τὸ ποδαρικὸ ποὺ θὰ γινότανε στὸ νοικοκυριό τους. Ἐπιθυμοῦσαν νὰ εἶναι «γουριλής» ἐκεῖνος ποὺ θὰ πατοῦσε πρῶτος στὸ κατώφλι τοῦ σπιτικοῦ τους τὴν πρωτοχρονιάτικη μέρα. Κι' ἀφοῦ ἀποδίνανε τόση σημασία στὸ ποδαρικό, φυσικὰ προνοοῦσαν κιόλας γιὰ δαῦτο. Ἀποβραδὶς εἰδοποιοῦσαν κανένα παιδί, ποὺ νᾶχη μάνα καὶ πατέρα. Ἐφωδιασμένο μὲ ξεδια λεγμένα σπειριὰ κριθαριοῦ — τὴν τσέπη του γεμάτη, ἔφθανε στὸ σπίτι καὶ καλομελετοῦσε:

—Μὲ ὑγεία κι' εὐτυχία ὁ καινούργιος χρόνος!

Κατόπιν ἐπήγαινε στὸ σπιτικὸ εἰκονοστάσι καὶ πετοῦσε τὸ κριθάρι μπροστὰ στὶς εἰκόνες, ὅπως ὁ σπορέας στὰ χωράφια. Ἔτσι ἐξασφάλιζε τὴν ἀφθονία στὸ σπίτι. Πρὶν γίνει τὸ ποδαρικὸ φροντίζανε νὰ μὴν πατήση σπίτι τους κανένα ξένο σκυλὶ καὶ γατὶ μὲ μαῦρο χρῶμα ἰδίως. Σύμφωνα μὲ τὶς γαστρονομικὲς παραδόσεις μαζὶ μὲ τὴν παραγωγὴ τους θὰ καταστρεφότανε καὶ τὸ σπιτικό τους...

Γιὰ νὰ προλάβουνε τὴν ἀναποδιὰ καὶ τὴν καταστροφὴ καὶ συνάμα γιὰ νὰ πετύχουν τὴν ἀφθονία κρεμοῦσαν στὸ χειμωνιάτικο τοῦ σπιτιοῦ ἕνα ρόιδο. Ἔτσι «γιομάτο σὰν τὸ ρόιδο» θὰ ἦτανε καὶ τὸ σπιτικό τους. Στὸ ἀνώφλι τῆς ὀξώπορτας κρεμοῦσαν μιὰ κρεμμύδα. Ἔτσι θὰ ἦσαν γεροὶ καὶ δυνατοί, σὰν τὴν κρεμμύδα ποὺ μένει ἀμάραντη, ὅσος καιρὸς κι' ἂν περνάει. Στὴ θαλπωρὴ τῆς παραφορτωμένης ἑστίας, ποὺ τὰ ξύλα τριζοβολοῦσαν, ὄχι μόνο διώχνανε τὸ κρύο ἀλλὰ δοκιμάζανε καὶ πολλὲς πυροτεχνίες. Γιὰ τὴν ἀτομικὴ τους μοῖρα, ἰδίως οἱ ἀνύπαντροι προσπαθοῦσαν νὰ βροῦνε τὸ ταίρι ποὺ τοὺς ἀναλογοῦσε. Ἄλλοῦ μὲ τὸ φύλλο τῆς ἐλιᾶς κι' ἀλλοῦ μὲ ἄλλα μέσα καὶ τρόπους προσπαθοῦσαν νὰ διακανονίσουν τὰ ζητήματα ποὺ τοὺς τριβελίζαν τὴ σκέψη καὶ τοὺς ἀπασχολοῦσαν.

Γιὰ τὸ ἴδιο σὲ πολλὰ μέρη ζυμώνανε καὶ τὴν ἀρμυροκουλούρα. Καθὼς δείχνει καὶ τ' ὄνομὰ της εἶχε περισσότερο ἁλάτι κι' ὅποιος τὴν ἔτρωγε διψοῦσε ὅλη τὴ νύχτα. Καὶ φυσικά, κατὰ ποὺ φανερώνει καὶ ἡ παροιμία «ὅποιος πεινάει ψωμὶ θωρεῖ κι' ὅποιος διψᾶ πηγάδι!» ἔβλεπε στὸν ὕπνο του κάποιο πονόψυχο ἄτομο ἀντιθέτου φύλου νὰ τοῦ δίνη νερὸ μὲ τὸ κανάτι. Κι' ἀπ' αὐτὸ συμπεραίνανε πὼς θὰ γινόταν ταῖρι τους τὸ πρόσωπο ἐκεῖνο.

Ὑπῆρχαν ὅμως κι' ἄλλες δυνάμεις, ποὺ ἀντιμάχονται τὴν εὐημεριακὴ διαβίωση τῶν ἀνθρώπων. Βασανιστικώτερα ἦσαν τὰ καλικαντζάρια. Σύμφωνα μὲ τὶς πανελλήνιες γνῶμες ἦσαν κακομούτσουνα, γυμνὰ καὶ ξετραχηλιομένα. Μικρόσωμα μὰ δυνατὰ μὲ τὸν μεγάλον ἀριθμὸ τους προ οπαθοῦσαν νὰ κόψουν τὸν στύλο τῆς γῆς γιὰ νὰ καταστραφῆ μὲ μιᾶς ὁ κόσμος. Κάτι ἀνάλογο δηλαδὴ μὲ τὶς μπόμπες τῶν μεγατόννων, ποὺ ἀπειλοῦνε τὴν καταστροφὴ τῆς γῆς καὶ τοῦ κόσμου ὁτὸν καιρό μας. Ἀπὸ σχετικὲς παραδόσεις ξέρουμε πὼς τὰ καλικαντζάρια κάνανε μεγάλα κακὰ σὲ νυχτοστρατολάτες. Πολλὰ μαζὶ ἐκεῖνα δυχνόσαντε δυνατώτερα ἀπὸ τοὺς ξεμοναχιασμένους στρατοκόπους. Ξεπροβάλλαν μπροστὰ τους σὰν «κακομοιριασμένα παιδάκια» καὶ ζητοῦσαν τὴν προστασία τοῦ νυχτοκόπου. Κι' ἔβρισκαν εὐκαιρία νὰ τὸν κακοποιήσουν. Εὐτυχῶς ποὺ εἶχαν ἀναγνωριστικὰ σημάδια: τὸ ἕνα τους πόδι γαϊδουρινὸ καὶ τὸ ἀφτὶ τους γιδίσιο... Ἰδίως κα κοποιοῦσαν τοὺς μυλωνάδες...

Αὐτὲς οἱ δημιουργημένες δοξασίες κυκλοφοροῦσαν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, καθὼς τὶς δημιουργοῦσαν ἐτότε οἱ ἀπλοϊκὲς γριογιαγιάδες—οἱ χαμοθεοὶ τῶν πιτσιρίκων καὶ κατ' ἐπέκταση καὶ τῶν μεγαλυτέρων. Μόλις τοὺς κλειοῦσε ὁ χειμώνας μαζωνόσαντε στὸ παραγώνι καὶ συγκεντρώνανε τὰ ἐγγονάκια τους, ὅπως ἡ κλώσσα τὰ πουλιά της. Φροντίζανε νὰ 'χουν διαρκῶς ξύλα γιὰ τὴ φωτιὰ καὶ φαγοπότια γιὰ τὸ σοφρά τους. Φτωχικὰ τὰ ὑλικὰ ἐφόδια τοῦ κελαριοῦ τους. Ἀρκοῦσαν ὅμως γιὰ νὰ βγάλουν πέρα τὸ χειμώνα ὡς ποὺ νὰ βγοῦν τὰ ξεβλαστωμένα χορτάρια...

Ἦσαν ὅμως πλούσια τὰ πνευματικὰ τους ἐφόδια. Κι' ἂν τοὺς ρωτοῦσε κανένας πῶς τὰ πᾶνε μὲ τὴν πεῖνα πρόσχαροι τοῦ ἀπαντοῦσαν ὅτι τὰ καταφέρνουν:

«...Μὲ κουκιὰ καὶ μὲ ρεβύθια
καὶ μὲ χίλια παραμύθια!».

Ναί! Μὲ χίλια παραμύθια περνοῦσαν τὸν καιρὸ τους καὶ πλαστουργοῦσαν διάφορες ἱστορίες γιὰ δυνάμεις κακοποιές, ποὺ δὲν ὑπάρχουν στὴν πραγματικότητα σὰν τὰ καλικαντζάρια. Κόσμο καὶ ντουνιὰ θασάνιζαν οἱ δραματικὲς ἱστορίες. Τότε... Τώρα ὅμως δὲν κλείνουνται μέσα τὸ χειμώνα. Ἀπεναντίας παίρνουνε μπάλα τὰ θουνὰ καὶ πᾶν νὰ βροῦν τὰ χιόνια χιλιάδες καὶ μυριάδες, ποὺ δὲν τοὺς φοβίζει ὁ χαμώνας. Οὔτε βοριᾶς οὔτε χιονοῦρες.

Ἔπειτα δὲν ἔχουνε πέρασει πιὰ τὰ τρομαχτικὰ παραμύθια. Ἦρθε ἡ ἐπιστήμη στὴ θέση τῆς γιαγιᾶς κι' αὐτὴ πιὰ συγκεντρώνει τὰ ἐγγονάκια. Μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ της καθοδήγηση φροντίζουν νὰ θεμελιώσουν τὴ συνολικὴ χαρὰ στὴ θέση τῆς ἀτομικῆς, τὴν ταχτικὴ κι' ἁρμονισμένη ἐργασία στὴ θέση τῆς παραζωτικῆς ὑποαπασχόλησης καὶ τῆς θανατηφόρας ἀνεργίας, τὴν ἐλπιδοφόρα εἰρήνη στὴ θέση τῆς γκρίνιας, τὴ φτερωμένη βεβαιότητα τῆς ζωῆς στὴ θέση τῆς ψυχοβόρας ἀπελπισίας καὶ τὴ δημιουργικὴ ἀναγέννηση στὴ θέση τῆς στείρας σταδιμότητας καὶ τῆς μοιρολατρείας...

Κι' ἀντὶ γιὰ καλικαντζάρους, ποὺ πελεκοῦσαν νὰ κόψουν τὸ στῦλο τῆς γῆς γιὰ νὰ καταστρέψουν «συμπούπουλο» τὸν κόσμο, οἱ νέοι ἐπιστήμονες γεφυρώνουν τὴ γῆ μὲ τοὺς ἄλλους πλανῆτες!

ΚΩΣΤΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
Μικροβιολογίας — Βιοχημείας — Αἱματολογίας —Παρασιτολογίας
Dr Π. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ
Ἰατρὸς—Μικροβιολόγος
Διδάκτωρ Ἰατρικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἰατρεῖον Κανακάρη 122 —Ἐρμοῦ
Τηλέφωνα: 222-600, οἰκίας 222-922

ΜΕ ΠΟΛΛΕΣ ΕΛΠΙΔΕΣ

Ἀνατέλλει νέος χρόνος

Ὑπὸ ΚΛΕΩΝΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τελικοῦ ψηφίου στὸν ἀριθμὸ τοῦ ἔτους, δὲν θὰ εἶναι βέβαια, ἡ μόνη ἀλλαγὴ ποὺ θὰ μᾶς φέρει ὁ καινούργιος χρόνος. Παρθενικές, ἀγγίχτες, μέσα στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀκόμη οἱ τριακόσιες ἑξῆντα πέντε μέρες ποὺ τὶς βλέπουμε νὰ ξεδιπλώνονται μπροστά μας καὶ ποὺ τὶς γεμίζουμε κι' αὐτές, πρὶν τὶς ζήσουμε, ὅπως καὶ τὶς ἡμέρες τῶν προηγούμενων χρόνων, μ' ἐλπίδες, μὲ προσδοκίες, μ' ἐπιθυμίες. Ἂν εἴμαστε νέοι, οἱ ἐπιθυμίες καὶ οἱ προσδοκίες εἶναι πάμπολλες, ἂν δὲν εἴμαστε πιὰ νέοι, εἶναι πολὺ πιὸ λίγες. Νὰ ἐξακολουθήσουμε νὰ εἴμαστε γεροί, νὰ περπατοῦμε, νὰ χαιρόμαστε λίγο ξένοιαστοι τ' ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, νὰ ποιὰ εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐπιθυμία ἐκείνου ποὺ ἔπαψε νὰ εἶναι πιὰ νέος. Κάθε καινούρια μέρα γιὰ ἕναν ὄχι πιὰ νέον ἄνθρωπο, λέει ἕνας παλιὸς Γάλλος φιλόσοφος, ὁ Μονταίνιος εἶναι δῶρο Θεοῦ καὶ μεγάλη εὔνοια τῆς τύχης, νὰ τὴν περνᾶ τὴν καινούρια αὐτὴ μέρα, γερὸς καὶ δίχως σκοτοῦρες.

Ὁ καινούριος λοιπὸν χρόνος εἶναι πραγματικὰ καινούριος γιὰ τοὺς νέους μοιάχα. Αὐτοὶ μποροῦν νὰ καταστρώνουν σχέδια πάνω στὰ σχέδια, ν' ἀφήνουν νὰ γεννιοῦνται μέσα τους ἕνα πλῆθος ἐλπίδες καὶ οἱ πιὸ τρελλὲς νὰ ὀνειρεύονται εὐτυχίες ἀνώτερες ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ δοκίμασαν καὶ ποὺ θὰ τὶς φέρει, γιατὶ ὄχι, ὁ νέος χρόνος. Ὁ ἡλικιωμένος ξέρει ἀπὸ τὴν πεῖρα του ὅτι οἱ εὐτυχίες καὶ μάλιστα οἱ μεγάλες, δὲν ἔρχονται κάθε μέρα, ὅτι ἴσως αὐτὸ ποὺ οἱ ἄνθρωποι λένε εὐτυχία, νὰ μὴν εἶναι παρὰ μιὰ αὐταπάτη, ἕνα πλάσμα τῆς φαντασίας τους, μιὰ προσδοκία ποὺ δὲν ἐκπληρώνεται ποτέ. Ὁ νέος ὅμως πιστεύει στὴν εὐτυχία, τὴν περιμένει, εἶναι μιὰ ἀνάγκη γι' αὐτόν, ζωὴ καὶ εὐτυχία δὲν τὶς χωρίζει. Ἄλλωστε, γεμάτη εὐτυχία δὲν εἶναι ἡ κάθε μέρα, ἡ κάθε ὥρα τοῦ νέου, εὐτυχίες καθημερινὲς δὲν εἶναι τὸ κέφι του, ὁ οἶστρος του, οἱ ἐξάρσεις του, ἡ ἱκανότητά του νὰ ἐνθουσιάζεται καὶ νὰ πλάθει ἰδανικά, ὁ ἔρωτας, τὸ γεμᾶτο ἐμπιστοσύνη δόσιμό του στὸν ἔρωτα, γιατὶ λοιπὸν νὰ μὴ ἔρθουν καὶ οἱ πιὸ σπάνιες καὶ μεγαλείτερες εὐτυχίες, ἐκεῖνες ποὺ κάνουν ν' ἀνατριχιάζουν ἀπὸ χαρά, ἀπὸ μιὰ ἀνείπωτη ἀγαλλίαση, τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχή μας;

Ὁ ἡλικιωμένος ξέρει, ὅτι χρόνος δὲν ὑπάρχει, ὅτι εἶναι μιὰ ἔννοια συμβατική, ὅπως καὶ ὁ χῶρος, ποὺ τὸν ἐπινοήσαμε γιὰ νὰ κλείσουμε σὲ κάποια ὅρια, νὰ δώσουμε κάποιο σχῆμα στὴν ἀδιάκοπη ροὴ ποὺ εἶναι ἡ ζωή. Ἕνα πράγμα σκέπτεται ὁ ἡλικιωμένος, τόσο γρήγορο, ὅπως ὁ χρόνος, μπορεῖ νὰ ἔχει ὑπόσταση ἀληθινή, νὰ εἶναι κάτι πραγματικό; Πρὶν τὸ νοιώσουμε ἀκόμη, τὸ παρόν, αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουμε παρόν, ἔχει κι' ὅλας γίνει παρελθόν, καὶ τὸ παρελθὸν εἶναι μιὰ παγοποιημένη, μιὰ νεκρὴ μάζα χρόνου, ποὺ δὲ ζεῖ καὶ δὲ μπορεῖ ν' ἀναβιώσει παρὰ μὲς στὴν μνήμη μονάχα. Ὁ νέος δὲ βλέπει ἔτσι τὸ χρόνο. Οἱ μέρες, οἱ ὧρες, οἱ στιγμὲς, ἔχουν ὕπαρξη γι' αὐτόν, δονοῦνται ἀπὸ ὅλους τοὺς παλμοὺς τῆς ζωῆς, γιατὶ εἶναι ἔντονες, γιατὶ τὰ διώματά του ἔχουν ἔντασι, καὶ ἡ ἔνταση μπορεῖ νὰ δώσει ἀπέραντη διάρκεια καὶ στὸ πιὸ μικρὸ κομματάκι τοῦ χρόνου. «Ὦ στιγμή, θαθειά, θαθειὰ αἰωνιότητα!» λέγει ὁ Νίτσε.

Νοιώθει, λοιπόν, στὰ γεμᾶτα τὸν χρόνο ὁ νέος, τὸν γεύεται σὲ ὅλη του τὴν πληρότητα, ὑπάρχει γιὰ τὸν νέο ὁ χρόνος, εἶναι γι' αὐτὸν κάτι πραγματικό. Βλέπω χιλιάδες ἑκατομμύρια νέους, νὰ ρίχνουν, ὄρθιοι στὸ κατώφλι τοῦ καινούργιου χρόνου, ματιὲς γεμᾶτες προσδοκία, λαίμαργες, στὶς μέρες, στὶς ὧρες ποὺ ἔρθουν. Φλογερὲς ἐπιθυμίες, εἶναι οἱ ματιές αὐτές καλοῦν, φωνάζουν ὁραματίζονται χαρές, ὅσο γίνεται πιὸ πολλὲς, πιὸ μεγάλες. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς ὄχι νέους θὰ ἐπικρίνει τοὺς νέους, γι' αὐτές τους τὶς ἐπιθυμίες; Μιὰ ἀπέραντη καὶ ἀνεξάντλητη ἐπιθυμία δὲν εἶναι ἡ ζωή; Εὐτυχία δὲν εἶναι οἱ ἐπιθυμίες ποὺ ἱκανοποιοῦνται καὶ δυστυχία, οἱ ἐπιθυμίες ποὺ δὲν ἱκανοποιοῦνται; Καὶ ἔχει ἄδικο τὶς δεύτερες αὐτὲς νὰ τὶς παρουσιάζει μὲ ἀναθυμιάσεις ἀπὸ στεκάμενα νερὰ ὁ Ἄγγλος ποιητὴς Οὐίλλιαμ Μπλέϊκ; «Οἱ ἐπιθυμίες μου, λέει ἕνας σύγχρονος Γάλλος συγγραφέας, ὁ Ζὰκ Ριβιέρ, εἶναι ὅ,τι πολυτιμότερο ἔχω, γιατὶ εἶναι ὅ,τι ἔχω πιὸ ζωντανό». «Γιὰ τοῦτο ζωή μου εἶναι οἱ ἐπιθυμίες μου», (χάρις στὶς ἐπιθυμίες μου ἔχω τὸ αἴσθημα ὅτι ζῶ).

Ἐπιθυμίες λοιπὸν προσδοκοῦμε νέοι καὶ ὄχι νέοι, νὰ ἐκπληρώσει καὶ ὁ καινούργιος χρόνος, ἀφοῦ, ὅπως καὶ νὰ τὸ κάνουμε, ἄνθρωπος (κάθε πλάσμα ποὺ ζῆ) θὰ πεῖ ἐπιθυμία καὶ ἀναζήτηση τῆς χαρᾶς, δηλαδὴ τὴς ἐκπληρωνόμενης ἐπιθυμίας. Ὅμως οἱ ἐπιθυμίες μας δὲν πρέπει νὰ εἶναι μονάχα ὑλικές, πρέπει νὰ εἶναι καὶ πνευματικὲς κυρίως. Ἀνθρωπιὰ σημαίνει τοπο ἔτηση τοῦ πνευματικοῦ πάνω ἀπὸ τὸ ὑλικό, ἀδάκοπη φροντίδα γιὰ τὴ ἱκανοποίηση τοῦ πνευματικοῦ προπάντων μέρους τοῦ ἑαυτοῦ μας. Αὐτὴ ἡ ἱκανοποίηση ἰδίως δίνει ἐκεῖνο τὸ αἴσθημα τῆς πληρότητας, γιὰ τὸ ὁποῖον μιλεῖ ὁ Ἄγγλος αἰσθητικὸς καὶ φιλόσοφος Οὐῶλτερ Πέϊτερ. Δὲν εἴμαστε σωματικὰ μόνο πλάσματα εἴμαστε καὶ πνευματικὰ καὶ δὲν μποροῦμε νὰ ζητοῦμε καὶ νὰ βρίσκουμε τὴ χαρὰ μονάχα στὶς ἱκανοποιήσεις τοῦ σώματος. Τὴ ζητοῦμε καὶ πρέπει νὰ τὴ ζητοῦμε καὶ νὰ τὴ βρίκουμε καὶ στὶς ἱκανοποιήσεις τῆς ψυχῆς. Σὲ ὅ,τι δίνει εὐχαρίστηση στὴν ψυχή. Ἂς μᾶς κρατήσει πρὸς αὐτὲς ἰδίως στραμμένους ὁ νέος χρόνος.

ΚΛ. Β. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΔΩΡΑ
ΔΩΡΑ
ΔΩΡΑ
ΔΩΡΑ
Γιὰ τὸν ἑαυτόν σας
Γιὰ τὴν γυναῖκα σας
Γιὰ τὰ παιδιά σας
Γιὰ τὴν οἰκογένειά σας
ΔΩΡΑ
Γιὰ τὶς γιορτὲς
Γιὰ γεννέθλια
Γιὰ κάθε ἐπέτειο
Θὰ βρῆτε σὲ πλούσια συλλογὴ καὶ σὲ τιμὲς πάντα φθηνότερες στὴν
ΝΕΑ ΠΤΕΡΥΓΑ
ποὺ δημιούργησαν γιὰ Σᾶς
ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
Χ. & Ι. ΚΑΓΙΑΦΑΣ
ΕΡΜΟΥ 14 ΠΑΤΡΑΙ

Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΤΩΝ

Ἦρθε τὸ 1978 ἢ τὸ 1981;

ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΣ

Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἔγινε εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 6ου αἰῶνος (τὸ 525) ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ καὶ ὡς μεταφραστοῦ ἑλληνικῶν συγγραμμάτων εἰς τὴν λατινικὴν γλῶσσαν μοναχοῦ Διονυσίου Ἐξίγκουου, ἀποθανόντος ἐν Ρώμῃ τὸ 555. Ὁ ὑπολογισμὸς ὅμως τοῦ Διονυσίου εἶναι ἐσφαλμένος, ὑπολείπεται τῆς ὀρθῆς χρονολογίας κατὰ τρία ἔτη. Ἀντὶ δηλαδὴ 1977 ἔχουν περάσει μέχρι σήμερον 1980 ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ Σήμερα ἑπομένως θὰ ἔπρεπε νὰ ἑορτάζωμεν τὴν πρώτην τοῦ 1981 καὶ ὄχι τοῦ 1978.

Ἄλλοτε ὁ καθορισμὸς τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ ἦτο δύσκολος. Σήμερον ὅμως μὲ τὰς ἱστορικὰς καὶ χρονολογικὰς γνώσεις ποὺ κατέχομεν καὶ διαφόρους ὑπολογισμούς, εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ θανάτου καὶ ἑπομένως τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἔγινε εἰς τὰς 7 Ἀπριλίου, ἡμέραν Παρασκευὴν τοῦ 33ου ἔτους, κατὰ τὴν σημερινὴν δὲ ἐσφαλμένην χρονολογίαν μας τοῦ 30οῦ.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἐσφαλμένη ἡ χρονολογία μας. Τὸ σημερινὸν μας ἡμερολόγιον ἔχει ἀρκετὰ μειονεκτήματα. Πρῶτα-πρῶτα, οἱ μῆνες του δὲν ἔχουν τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἡμερῶν. Κυμαίνονται ὅπως γνωρίζομεν μεταξὺ 24 καὶ 27 ἡμερῶν κατὰ μῆνα. Ἔπειτα ἡ ἡμερομηνία κάθε μηνὸς δὲν συμπίπτει κατ' ἔτος τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος. Ἡ πρώτη Ἰανουαρίου π.χ. δὲν συμπίπτει κάθε χρόνον τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος. Ὅταν τὸ ἔτος εἶναι δίσεκτον, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ πηδήσωμεν δύο ἡμέρας. Μὰ καὶ ὁ καθορισμὸς τῆς 1ης Ἰανουαρίου, ὡς ἀρχῆς τοῦ ἔτους εἶναι αὐθαίρετος. Οἱ ἀστρονόμοι, ἰδίως ὰ προτιμοῦσαν νὰ καθορισθῆ ὡς ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἡ ἀρχὴ τοῦ χειμερινοῦ ἡλιοστασίου, δηλαδὴ 22 Δεκεμβρίου κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἡμέραι ἀρχίζουν νὰ μεγαλώνουν.

Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γίνη διὰ νὰ εἶναι ἡ πρώτη τοῦ ἔτους κάθε χρόνον Κυριακὴ καὶ αἱ ἡμερομηνίαι κάθε μηνὸς νὰ συμπίπτουν κάθε χρόνον τὰς ἰδίας ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος; Τὸ ἔτος θὰ ἐξακολουθήση νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 12 μῆνας, οἱ ὁποῖοι θὰ διαιροῦνται εἰς 4 τριμηνίας, ἑκάστη τῶν ὁποίων θὰ ἔχη 91 ἡμέρας, θὰ κανονισθῆ δὲ οὕτως ὥστε ὁ πρῶτος μὴν κάθε τριμηνίας νὰ ἔχη 30 ἡμέρας, ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος 30 ἡμέρας. Τοιουτοτρόπως θὰ ἔχωμεν 4 τριμηνίας ἐπὶ 91 ἡμέρας, δηλαδὴ 364 ἡμέρας, ἢ 52 ἑβδομάδας. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἔτος ἔχει 365 ἡμέρας καὶ ὄχι 364, θὰ προσθέτωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους μίαν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ἠμπορούσαμεν νὰ τὴν ὀνομάσωμεν «ἐπαγομένην» τοῦ Δεκεμβρίου, ὅπως ὠνόμαζον καὶ εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν τὰς προσθέτους εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους πέντε (ἢ ἓξ ἐπὶ δισέκτου) ἡμέρας. Ὁ Δεκέμβριος ἑπομένως, ὁ ὁποῖος ὡς τρίτος μὴν τοῦ τελευταίου τριμήνου, θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη 30 ἡμ